

Μνήμη Χρυσόστομου Τζημάκα

Ένας «λάθος γιατρός» έφυγε!

Πρώτα ένα παράπονο: Μου πήρε τη σειρά. Θλιβερό, παλιότερος να αποχαιρετά νεότερο! Κι αμέσως, να απολογηθώ για τα εισαγωγικά. Γιατί η γιατρωσύνη – εύνοια θεών – του μνημονευόμενου ουδώς αμφισβητείται. Ο Χρυσόστομος Τζημάκας ήταν γιατρός υπό την πιο ιδεατή έννοια. Είχε τα από τον Ιπποκράτη **μας** χαρακτηριστικά του γιατρού. Πολύ σύντομα: «...αν η ιατρός... ούτος εστί και φιλόσοφος. Πάντα της φιλοσοφίας έχει τα μέρη. Το τε λογικόν και το φυσικόν και το ηθικόν». Ακόμη και ευτραπελία υπαινίσσεται.

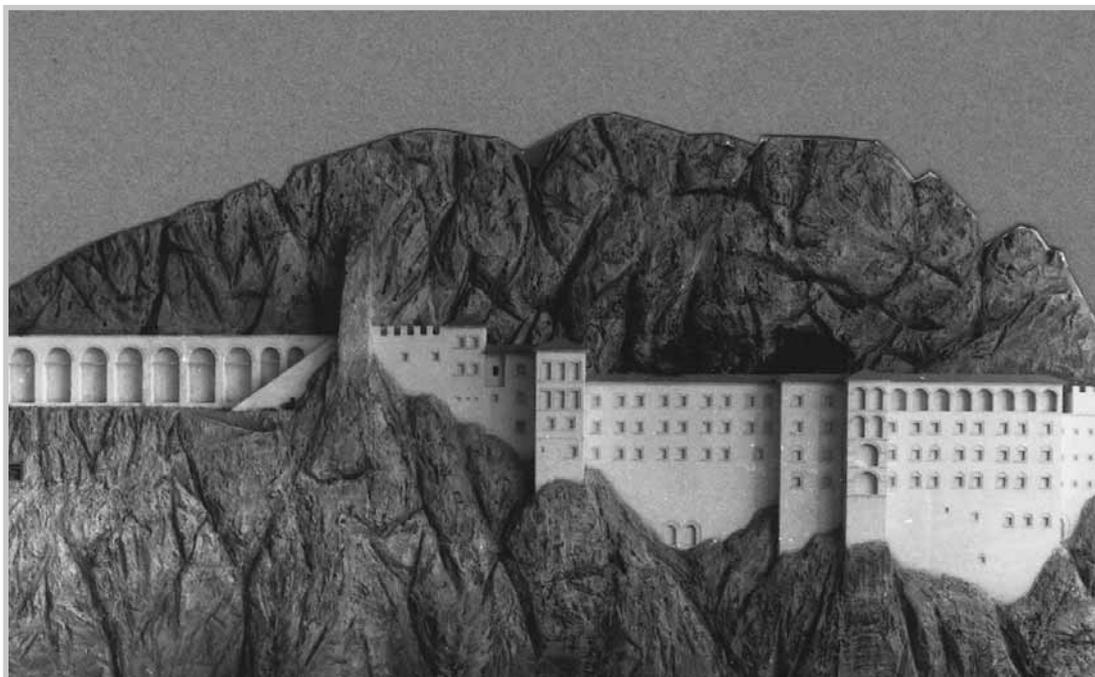
Βλαστάρι, με βαθιές ρίζες στη μακεδονική γη, γεννημένος σε ένα μακεδονικό χωριό, περήφανος **Μακεδών**, όχι εκ μεταγραφής «διαπρύσιος εραστής της Μακεδονίας». Μετέχων της Ελληνικής παιδείας, Έλληνας, όπως τον θέλει η φιλοσοφία (Ωραίος ως Έλλην), και όχι όπως τον εννοούν ανελλήνιστοι κορυβαντιώντες ελληνολάτρες. Ο γράφων τον «εκμεταλλεύθηκε» για κάποιες «γλωσσικές» του απορίες – λεπτομέρειες. Εξ απαλών (ιατρικών, ασφαλώς) ονύχων, από αγροτικός γιατρός, τύχη αγαθή τον έφερε στη νεότευκτη φυματιολογική κλινική του Πανεπιστημίου. Πέτρινα χρόνια. Ο γράφων «δανεικός» επιμελητής της κλινικής από το Σανατόριο! Ο Χρυσόστομος Τζημάκας από ειδικευόμενος έπεσε στα βαθιά νερά. Κτίστης της κλινικής. Ουσιαστικά ο πρώτος μου συνεργάτης. Συναθλητής, συνοδοιπόρος για πολλά, πάρα πολλά, χρόνια. Ατέλειωτες, ανεπανάληπτες, συγκινητικές οι ώρες συνεργασίας «εκτός ωραρίου». Από τις πιο ωραίες αναμνήσεις στα κάποια χρόνια που έθυσια στην του Ασκληπιού τέχνη.

Θα επιτρέψω στον εαυτό μου να σκιαγραφήσω, ίσως και αυθαίρετα, το φαινόμενο Χρυσόστομος Τζημάκας. Δύσκολο το εγχείρημα! Τι να πρωτοπεί κάποιος; Δισυπόστατος ο Χρυσόστομος Τζημάκας. Θα τον χωρίσω σε δύο «κομμάτια». Το πιο πεζό (Α) και το «άλλο» (Β).

Α. Με το σημερινό στάνταρ ήταν «καθυστερημένος». Δεν ήταν καριερίστας, αμοραλιστής, αριθίστας (βιάστηκε μόνο να «φύγει»). Ήταν σεμνός και ταπεινός, ίδιον των μεγάλων εν αρετή. Ήταν ανιδιοτελής: «Άνοιξε» για λίγο ιατρείο, αλλά γρήγορα το έκλεισε. Δεν μπορούσε να πάρει αμοιβή από άρρωστο. Πρόσφερε, ανιδιοτελέστατα το ευρύ φάσμα των φώτων του σε ευρύ φάσμα συναδέλφων. Ήταν... επικίνδυνα καλός. Εθεράπευε τον άρρωστο, τη γνώση, την αρετή. Όχι το C.V. του, όπως ευρέως φοριέται σήμερα. Για την ανέλιξη του πιο πολύ βιαζόμασταν, ανυπομονούσαμε, ο αείμνηστος Καθηγητής Σταυρόπουλος και ο γράφων. Γιατί ήταν τελειομανής. Και το πιο ασήμαντο σκαρίφημά του το ήθελε άψογο. Το κείμενο αυτό θα ήταν πιο εξευγενισμένο αν κοντά στον γράφοντα ήταν ο μνημονευόμενος.

Ο Χρυσόστομος Τζημάκας δεν αισθάνθηκε την ανάγκη, την υποχρέωση για μετεκπαίδευση σε προηγμένα κέντρα, κάτι που ουδείς από τους καριερίστες απαρνήθηκε και που θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για επιστημονική ανέλιξη παρ' ημίν. Όμως όταν κρινόταν για τη βαθμίδα του αναπληρωτή καθηγητή, ο γράφων, ανεμίζοντας αντίγραφο της διατριβής του για υφηγεσία, είπε: «Αν το έργο αυτό γραφόταν σε οποιαδήποτε πιο διαδεδομένη γλώσσα, θα ήταν best seller της βιβλιογραφίας». Και συνέχισε: «Ο Χρυσόστομος Τζημάκας δεν πήγε στους προηγμένους της ξένης. Αυτοί έχασαν». Δεν έκανα χιούμορ. Ακόμη, καθυστερημένος ο Χρυσόστομος Τζημάκας, απέφυγε πεισματικά την ιδιότητα του errante γιατρού που «συμμετέχει» σε πολυτελή συνέδρια ανά την υφήλιο. Σε δύο, αν θυμάμαι καλά, εκδηλώσεις με συνόδευσε, ιδίως εξόδοις. Αλλά ο Χρυσόστομος Τζημάκας δεν ήταν μόνο ένας πανάξιος γιατρός, ήταν το...

Β. **Ποιητής**, υπό τη στενή έννοια του όρου. Τα κείμενά του, οι όποιες εκδηλώσεις του, αποπνέουν ποίηση. Ήταν πέρα από το περιβάλλον του, πέρα από την εποχή μας. Σύμφυτο καλλιτεχνικό αισθητήριο, έμπνευση, φαντασία, ευρηματικότητα. Αδικήθηκε ως γιατρός (γιατρούς έχουμε πολλούς και καλούς). Τα φτερά του ήταν για πολύ ψηλά. Χωρίς γραμματειακή υποστήριξη, χωρίς τεχνολογική στήρι-

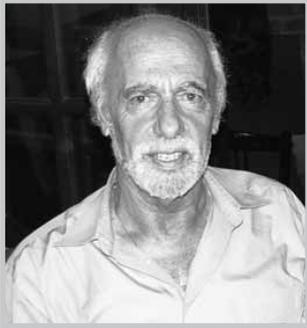
ξη, χωρίς ειδικό δάσκαλο ή ειδικές σπουδές, έκανε μόνος του, έργα που για «κανονικούς» θα απαιτούσαν εσμό παρατρεχάμενων*. Ευαίσθητος ζωγράφος, δεν είχε τίποτε να ζηλέψει από τους κατεστημένους της τέχνης. Αλλά και με ποικιλία εμπνευσμένων καλλιτεχνημάτων που, ταπεινός, δεν προέβαλλε όσο θα έπρεπε. Ο γράφων είχε την εύνοια να ιδεί μερικά. Ήταν ο Χρυσόστομος Τζημάκας με μια λέξη: ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, με τη σφραγίδα της δωρεάς και να σκεφτούμε ότι γεννήθηκε ένα ασήμαντο χωριάτοπαιδο! Θα θεωρήσω ευτυχή τον εαυτό μου για τα μακρά χρόνια συνοδοιπορίας.

Χρήστος Βάμβαλης

---

*Δείγμα από το «φαινόμενο Τζημάκας», φωτογραφία ανάγλυφης σύνθεσης, μήκους 5 μέτρων, που κοσμεί την αίθουσα διαλέξεων της Αδελφότητας Κρωμναίων Καλαμαριάς. Μας το επιδεικνύει ο κοινός μας φίλος, εμπνευσμένος ευαίσθητος φωτογράφος και άνθρωπος, Γιώργος Μουσικίδης, που ως πρόεδρος της Αδελφότητας Κρωμναίων υπήρξε... ηθικός αυτουργός του Μνημείου (Σημ.: Αναπαριστά τη Μονή της Παναγίας Σουμελά της Τραπεζούντας).

Νεκρολογία για τον Καθηγητή Πνευμονολογίας Χρυσόστομο Τζημάκα

Απόψε στη γειτονιά των αγγέλων κυκλοφορεί και ο δάσκαλος. Του άρεσε αυτός ο τίτλος και τον δικαιούται· ήταν όντως δάσκαλος.

1. Δίδασκε φιλοσοφία. Η ικανότητά του να καθοδηγεί τους μαθητές του ήταν μοναδική. Με ηρεμία, γλυκύτητα, ηπιότητα, αλλά και μοναδική επιχειρηματολογία καθοδηγούσε τη σκέψη μας σε βαθιά νοήματα όχι μόνο της ιατρικής αλλά και της ιστορίας, της κοινωνιολογίας και της φιλοσοφίας.

2. Δίδασκε ύφος και ήθος. Πάντα γελαστός και ήρεμος, πάντα καταδεκτικός και συγκαταβατικός, πάντα ειλικρινής και ευθύς, πάντα με ένα λεπτό, ευγενές, ήπιο χιούμορ, είχε έναν καλό λόγο για όλους τους φίλους, τους μαθητές, τους συνεργάτες, τους ασθενείς, τους συγγενείς, ΝΑΙ, ΕΝΑΝ ΚΑΛΟ ΛΟΓΟ.

3. Δίδασκε τον τρόπο να εκφράζεσαι σε γραπτό και προφορικό λόγο. Μοναδικός συγγραφέας, καλλιτέχνης, ζωγράφος, έγραφε, σχεδίαζε και διόρθωνε ασταμάτητα επιστημονικά, φιλοσοφικά και καλλιτεχνικά κείμενα με τρόπο μοναδικό, απαραμίλλο, ανεξάντλητο, δημιουργώντας αθάνατα έργα.

4. Δίδασκε καλές τέχνες. Ζωγραφική, αρχιτεκτονική, φωτογραφία, σχέδια, προπλάσματα. Σειρά από τα επιστημονικά αυτά έργα υπάρχουν σε βιβλιοθήκες, εκδοτικούς οίκους, μουσεία αλλά και στο βρογχοσκοπικό τμήμα όπου και μέχρι σήμερα εκπαιδεύονται οι νέες γενιές των γιατρών.

5. Δίδασκε λιτότητα. Δεν του άρεσαν τα μεγαλεία, η επίδειξη, τα πλούτη. Δεν απεκόμισε κανένα υλικό αγαθό από την ιατρική. Του περίσσευε ο μισθός, τα χρήματα, οι τίτλοι, τα αξιώματα. Δεν είχε περιουσία, δεν είχε ιατρείο, δεν είχε ούτε καν αυτοκίνητο αξιόλογο. Συχνά τον έβλεπες στο λεωφορείο κρεμασμένο από τη χειρολαβή πάντα χαμογελαστό, πάντα ήρεμο να έρχεται στο «Παπανικολάου», ή να περπατά στο κέντρο, να επισκέπτεται καλλιτέχνες, εκδότες, φίλους – πεζός, απλός, χαμογελαστός, πλούσιος στη λιτότητά του.

6. Δίδασκε επιστήμη. Όχι αυτή την ξερή σελίδα 4, κεφάλαιο 3, παράγραφο 2, σειρά 1. Αποδεικτικά, ήρεμα, συγκαταβατικά σου ανέπτυσε τη θεωρία, τη συνδύαζε με την πράξη και σου εξήγούσε την αξία της εφαρμογής της με αυτό τον καταπληκτικό τρόπο που σε άφηνε άφωνο, αποσβολωμένο, ανίκανο να αντιδράσεις σε οποιοδήποτε εξωτερικό ερέθισμα. Τα άπειρα επιστημονικά ερεθίσματα σε οδηγούσαν σε νέες σκέψεις και απόψεις που σου έδινε το δικαίωμα και τον χρόνο να τις εκφράσεις και να τις υποστηρίξεις αλλά και να τις τροποποιήσεις για να οδηγηθείς στην πραγματική αλήθεια.

Εμείς σε λέγαμε Χρυσόστομο επειδή ο λόγος σου μας ήταν χρυσάφι «τῷ τὴν γλώτταν χρυσορρήμονι», όπως και στο τροπάριο των Τριών Ιεραρχών (προστάτες της παιδείας) αναφέρεται. Οι φίλοι σου όμως σε ονόμαζαν Χρυσούλη για την καλή σου την καρδιά (μήπως σε ήξεραν καλύτερα;)

Ταπεινοί μαθητές σου, προσκυνητές της γνώσης σου, του ύφους σου, του ήθους σου, της φιλοσοφίας, της θεώρησης της ζωής, αποθέτουμε σταγόνα από το δάκρυ μας στις ευχές μας για καλό ταξίδι στη γειτονιά των αγγέλων.

Η διδασκαλία σου θα μας καθοδηγεί για πάντα.

Για τους Μαθητές σου
Θοδωρής